

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ OPARTEJ NA LEKTURZE POWIĘSCI ANNY ONICHIMOWICZ *KONIEC GRY*

Temat lekcji: STOP nietolerancji i homofobii!

Czas przeznaczony na zajęcia: 45 minut

Cele lekcji:

- uświadomienie uczniom, na czym polega proces odkrywania seksualnej tożsamości;
- wykazanie, że uleganie uprzedzeniom i stereotypom prowadzi do postawy homofobicznej;
- pokazanie negatywnych skutków homofobii, jej destruktywnego wpływu na życie osób o odmiennej orientacji seksualnej;
- zmotywowanie młodzieży do walki z wszelkimi przejawami nietolerancji i homofobii.

Formy pracy:

Metody pracy: praca z tekstem literackim, dyskusja, metoda problemowa;

Materiały dydaktyczne:

- kartki z fragmentem artykułu D. Borowskiego (UJ), *Między heteroseksualizmem a homoseksualizmem. O odkrywaniu orientacji seksualnej w powieści „Koniec gry” Anny Onichimowskiej*

(dostęp na stronie: http://www.academia.edu/11961624/Między_heteroseksualizmem_a_homoseksualizmem_O_odkrywaniu_orientacji_seksualnej_w_powieści_Koniec_gry_Anny_Onichimowskiej).

(dostęp na stronie: http://www.academia.edu/11961624/Między_heteroseksualizmem_a_homoseksualizmem_O_odkrywaniu_orientacji_seksualnej_w_powieści_Koniec_gry_Anny_Onichimowskiej).

- egzemplarze powieści Anny Onichimowskiej pt. *Koniec gry*;
- plansze, mazaki

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie w problematykę zajęć poprzez przeczytanie przez wychowawcę na głos fragmentu artykułu D. Borowskiego (UJ), *Między heteroseksualizmem a homoseksualizmem. O odkrywaniu orientacji seksualnej w powieści „Koniec gry” Anny Onichimowskiej*. Rozdanie uczniom kartek z tym fragmentem.

Wielu młodych ludzi zastanawia się nad swoją tożsamością, próbując odpowiedź sobie na pytania: kim jestem? kim chcę być? jakie stawiam przed sobą cele? Dotykają one różnorodnych wymiarów człowieka, jak chociażby osobowość, praca zawodowa, zainteresowania, seksualność itp.

Sz szczególnie interesujący wydaje się ostatni z nich, ponieważ w okresie adolescencji następuje

dojrzewanie płciowe, które wiąże się z rozwojem potrzeby seksualnej. Kluczową kategorią staje się tutaj orientacja seksualna. Oznacza ona „względnie trwałe wzorce pragnienia kontaktów seksualnych z osobami płci przeciwnej, tej samej lub obu płci. Z pragnienia tego wynika wtórnie atrakcyjność seksualna obiektu pożądania, zdolność do tworzenia trwałej więzi erotycznej oraz aktywność seksualna, która jest jednak wypadkową wielu zmiennych. Pojęcie orientacji seksualnej dotyczy zatem pragnień, wyobraźni i systemu motywacyjnego człowieka, a nie sposobu realizacji popędu seksualnego”. Istnieją generalnie trzy typy orientacji seksualnej: heteroseksualizm, biseksualizm i homoseksualizm, którym oznacza się pociąg płciowy do przedstawicieli własnej płci. [...]

Zarysowana dotychczas problematyka dotycząca orientacji seksualnej i jej krystalizacji stanowi przewodni temat powieści *Koniec gry* Anny Onichimowskiej. Książka została wydana w 2012 roku w krakowskim wydawnictwie Znak. Jej narratorem jest dwudziestosześcioletni mężczyzna o imieniu Aleksander, który wspomina wydarzenia ze swojego życia, jakie rozegrały się pomiędzy siedemnastymi a osiemnastymi urodzinami. Był to najtrudniejszy moment w jego życiu, który wypełniało wiele wewnętrznych rozterek dotyczących własnego „ja”.

Anna Onichimowicz podjęła w swej powieści niezwykle trudny temat homoseksualizmu i postaw nietolerancji wobec inności w sferze seksualnej. Jej główny bohater Alek decyduje się na dramatyczny coming out, a ujawniając swoją orientację homoseksualną, naraża się na szereg negatywnych konsekwencji, które zmieniają jego życie o 360 stopni. Aleksander prowadzi swoisty pamiętnik, w którym zapisuje drogę, jaka doprowadziła go do nazwania i określenia swojej homoseksualnej tożsamości.

2. Kierowana rozmowa z uczniami na temat kształtowania się preferencji seksualnych na podstawie etapów w życiu głównego bohatera. Jej podsumowaniem jest zapisanie etapów na tablicy w formie punktów, np.:

- A. Uświadomienie sobie istnienia różnych opcji seksualnych.
- B. Doświadczenia heteroseksualne i próby wypierania swojej homoseksualności.
- C. Poznawanie osób homoseksualnych, pierwsze kontakty homoseksualne.
- D. Akceptacja własnej tożsamości.
- E. Obrona swoich przekonań w starciu z homofobią.

3. Krótkie wprowadzenie do analizy zachowań bohaterów.

Droga Alka do określenia swojej tożsamości seksualnej jest trudna, ponieważ egzystuje on w *typowej* tradycyjnej rodzinie, w której istnieją wyraźnie zaznaczone podziały ról na męskie i żeńskie oraz zakodowane stereotypy dotyczące płci i wzorców seksualnych. Każde odstępstwo od

normy jest tu surowo karane, choć gdy przyjrzymy się rodzinnym relacjom i każdej postaci z osobna, dostrzegamy, że mamy do czynienia ze swoistą patologią (ojciec-kierowca ciężarówki rzadko bywa w domu, a jak już jest, to pije i urządza awantury, syn zachowuje się agresywnie, jest fanatykiem Młodzieży Wszechpolskiej, matka wydaje się zastraszona i pogodzona z losem, rewanżu za złe życie szuka w ramionach kochanka, jedyną „normalną” osobą z ambicjami jest jej córka Julka). Alek – inteligentny, wrażliwy i tolerancyjny nastolatek zupełnie do nich nie pasuje.

4. Podzielenie klasy na cztery grupy. Wcielenie się uczniów z poszczególnych grup w rolę bohatera powieści:

- grupa ojca Alka;
- grupa matki
- grupa brata Andrzeja
- grupa Julki

Rozdanie grupom plansz, na których uczniowie mają – po zastanowieniu się nad poszczególnymi sytuacjami z życia Alka – zapisywać uczucia, jakie ich zdaniem kierują członkami rodziny Aleksandra w ich relacjach z bohaterem (np. Andrzej – złość, chęć rywalizacji, wrogość, poczucie braterstwa, rodzinny honor) i motywy, jakimi uzasadniliby swoje zachowanie (np. Andrzej – nienawiść i uprzedzenie w stosunku do brata, wstyd za niego, uwarunkowany fanatycznym przekonaniem, że prawdziwy mężczyzna jest „typowo” męski, oschły, brutalny, ma swoje przekonania, za które jest gotów walczyć, ma dziewczynę, ale generalnie pogardza kobietami).

Przedstawiciel każdej grupy omawia postawę bohatera, starając się zaprezentować argumenty z jego życia uzasadniające postawę, jaką przyjął wobec Alka. Przytacza sytuacje, w jakich znalazł się Alek, zmuszające rodzinę do zajęcia stanowiska.

Należy uwzględnić szczególnie udział Alka w paradzie równości będący publiczną demonstracją przeciwko nietolerancji (oburzenie rodziny, brat czuje się skompromitowany, rodzice zawstydzeni).

5. Dyskusja na temat: Jakie skutki ma dla Alka jego coming out oraz homofobiczna i dyskryminująca go postawa otoczenia? Kto jest za nią odpowiedzialny i gdzie tkwią jej źródła?

- Jak reaguje na dyskryminację główny bohater powieści? Co odczuwa (strach, zagubienie, panikę, złość, poniżenie, upokorzenie, smutek)? W jaki sposób zmieniają się jego relacje rodzinne? Jak traktuje go środowisko – nauczyciele, koledzy, sąsiedzi?
- Jakie negatywne konsekwencje ma dla całej rodziny postawa rodziców Alka?
- Co stałoby się z chłopcem, gdyby nie otrzymał wsparcia ze strony reżysera Macieja

Wądołowskiego? Na czym polega jego pomoc i dlaczego reżyser się na nią decyduje?

6. Zapisanie na planszy lub tablicy w formie ew. wykresu odpowiedzi na ostatnie pytanie dotyczące źródeł dyskryminacji (poniżej):

WZORZEC HETEROSEKSUALNOSCI ROZPRZESTRZENIA SIĘ PRZEZ

**- KULTURĘ – WYCHOWANIE - ŚRODOWISKO RODZINNE – MEDIA – SZKOŁĘ -
KOSCIÓŁ**

**7. Odegranie dramy pod plakatem z napisami: PRZECIWKO HOMOFOBII. AKCEPTUJ
ODMIENNOŚĆ.** Dwóch wybranych uczniów występuje w rolach osoby wspierającej ofiarę dyskryminacji jedna w roli Andrzeja – brata Alka, osoby nietolerancyjnej i homofobicznej. Ich zadaniem jest zakończenie eskalacji sporu lub przekonanie Andrzeja, że powinien zaakceptować różne rodzaje odmienności pod względem seksualnym.

8. Zadanie domowe. Wychowawca proponuje, aby każdy z uczniów przemyślał i zaplanował działania lub sposób wsparcia osoby, która doznaje prześladowania z racji swojej orientacji psychoseksualnej.